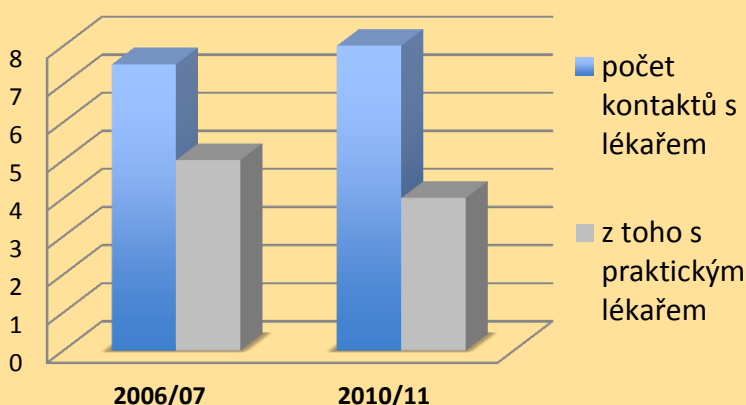

Jak často chodí čeští občané k lékařům?

Zdraví je jedním z důležitých témat výzkumu SHARE, se zdravím souvisí i zdravotnictví a využívání jeho služeb. Česká republika zaznamenala v posledním desetiletí v této oblasti velké změny, výhodou longitudinálního panelového výzkumu SHARE je možnost pozorovat, zda a jakým způsobem se probíhající reforma zdravotnictví odráží v chování dotazovaného souboru.

První vlna SHARE v České republice (a druhá mezinárodní) probíhala v letech 2006/2007, tedy před zavedením regulačních poplatků ve zdravotnictví. Poznatky z této vlny můžeme srovnat s právě zveřejněnými daty ze sběru čtvrté (resp. třetí české) vlny z roku 2010/2011. Chodí čeští občané starší 50ti let po zavedení regulačních poplatků k lékařům méně?

Počet návštěv u lékaře - srovnání roku 2006 a 2010

Jak je vidět na grafu, došlo mezi lety 2006 a 2010 u obyvatel ČR starších 50 let k mírnému nárůstu celkového počtu návštěv u lékaře, ale k podstatnému úbytku návštěv praktického lékaře. V roce 2006 tvořily návštěvy praktického lékaře asi 2/3 všech návštěv, zatímco v roce 2010 to byla zhruba polovina. Zajímavé je, že medián četnosti návštěv u obou druhů lékařů klesl o jednu návštěvu: v roce 2006 uváděli dotazovaní nejčastěji 6 návštěv u lékaře (z toho 4 u praktického lékaře), v roce 2010 převládá 5 návštěv (z toho 3 u praktického lékaře). Z toho vyplývá, že za vysokým (asi 60 procentním) růstem návštěv u specializovaných lékařů je zodpovědná menšina pacientů s chronickými problémy.

Co je SHARE?

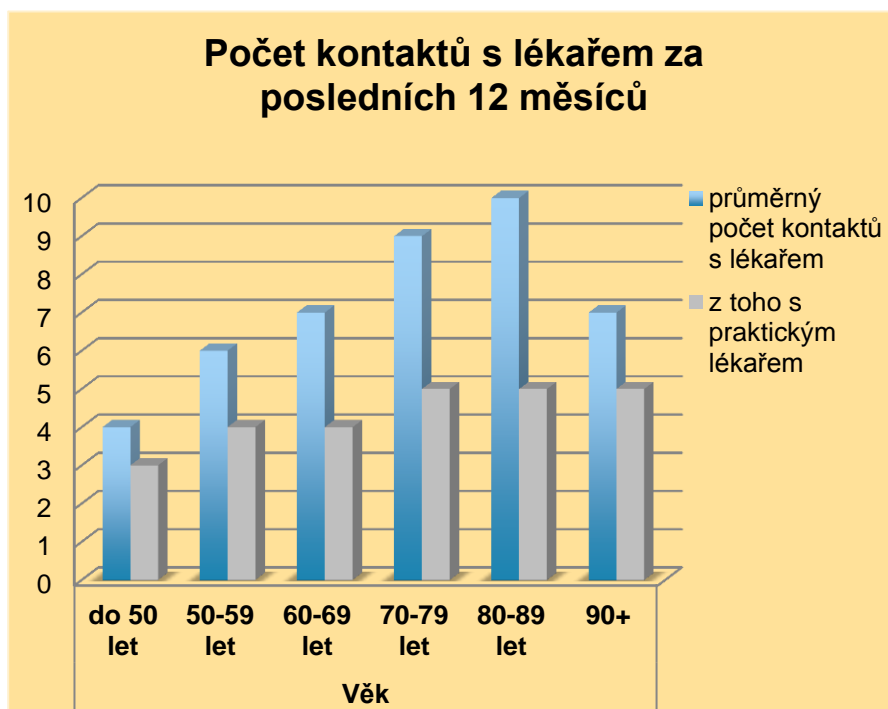
SHARE (Survey of Health, Ageing, and Retirement in Europe) spočívá ve vytvoření celoevropského longitudinálního datového souboru zahrnujícího osoby starší 50ti let a jejich rodiny.

Mezi hlavní témata tohoto multidisciplinárního výzkumu patří: demografie a rodina; vzdělání; tělesné a duševní zdraví, zdravotní péče a rizika, kognitivní funkce; zaměstnání a důchod, vzájemná pomoc a finance v rodině, bydlení, příjmy a spotřeba domácnosti, majetek; sociální podpora, aktivity, životní historie, kvalita života, perzekuce, očekávání do budoucnosti a další témata.

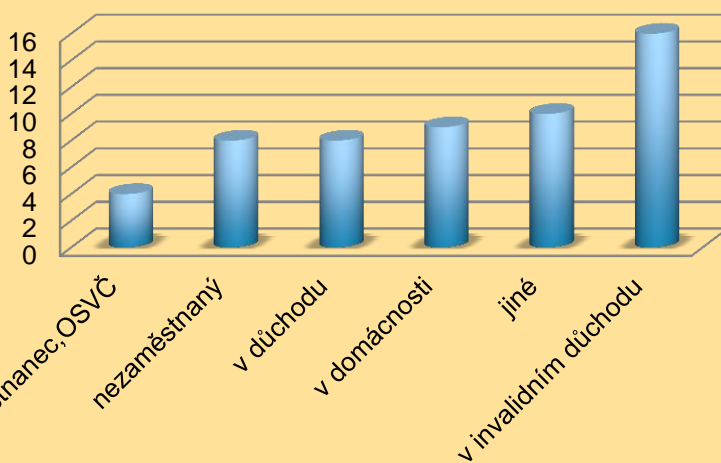
Výsledkem je unikátní soubor dat poskytující od roku 2006 informace o stavu, historii a vývoji české a evropské společnosti. Data se sbírají každé dva roky, právě probíhá již 4. vlna sběru dat v České republice.

Podíváme-li se na data SHARE podrobněji, zjistíme, že není v průměrném počtu kontaktů s lékařem žádný statisticky významný rozdíl mezi muži a ženami.

Naopak můžeme pozorovat rozdíly mezi jednotlivými věkovými skupinami. Čím je člověk starší, tím častěji vyhledává svého lékaře, s výjimkou lidí starších 90 let, o které je častěji někým pečováno. Zároveň ale platí, že s věkem roste i četnost návštěv u specialisty.

Průměrný počet kontaktů s lékařem podle zaměstnanosti

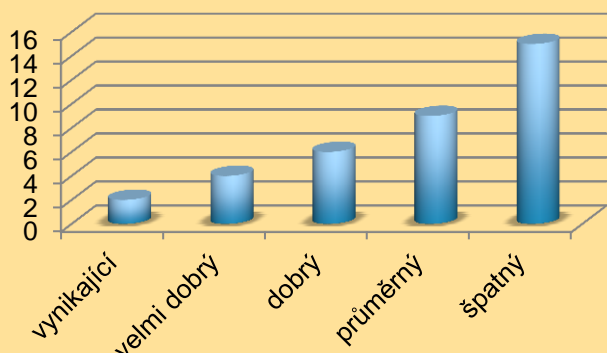

Další zkoumaná charakteristika rovněž souvisí s věkem - zaměstnanost. Pracující lidé (zaměstnanci, nebo OSVČ) navštěvují lékaře v průměru jednou za tři měsíce (tj. 4x za rok), nezaměstnaní a důchodci jednou za šest týdnů a nejčastěji potřebují služby svého lékaře lidé v invalidním důchodu (až 16x za rok).

Z hlediska životního stylu je zajímavé, že nebyl zaznamenán žádný rozdíl v počtu návštěv u lékaře mezi kuřáky a nekuřáky. Obě skupiny navštěvují lékaře stejně často. Úvaha, zda může mít na počet návštěv u lékaře vliv častější konzumace alkoholu, přinesla zjištění, že jedinou skupinou, která se v tomto odlišuje, jsou lidé, kteří v posledních třech měsících žádný alkohol nepili. Ti průměrně navštívili svého lékaře 10x, příčinou úplné abstinence jsou v tomto případě zjevně vážné zdravotní problémy.

Jedinečnost dat z výzkumu SHARE spočívá v možnosti sledovat dotazované v čase. Lidé, kteří mezi jednotlivými vlnami zemřeli, uváděli v posledním rozhovoru vyšší počet návštěv u lékaře než je průměr zbytku dotazovaného souboru.

Počet kontaktů s lékařem podle hodnocení zdravotního stavu

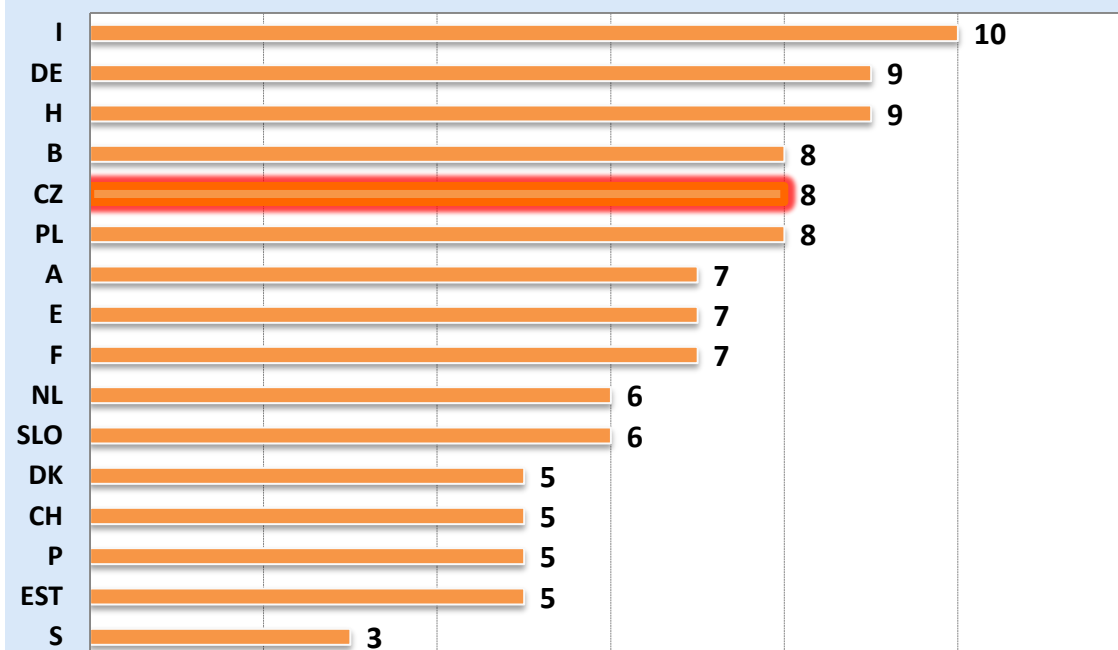

Subjektivní hodnocení zdravotního stavu dotazovaných se zcela pochopitelně odráží i v jejich potřebě vyhledat lékaře. Lidé, kteří svůj zdravotní stav hodnotí jako vynikající, navštíví lékaře pouze 2x za rok. Na druhé straně spektra s 15 návštěvami za rok jsou lidé, kteří svůj zdravotní stav vnímají jako špatný. Častěji svého lékaře navštěvují ti, kdo se cítí být svým zdravím silně omezeni v každodenních aktivitách (až 14x ročně) a také ti, kteří v posledním roce pobývali v nemocnici.

Srovnání se zahraničím

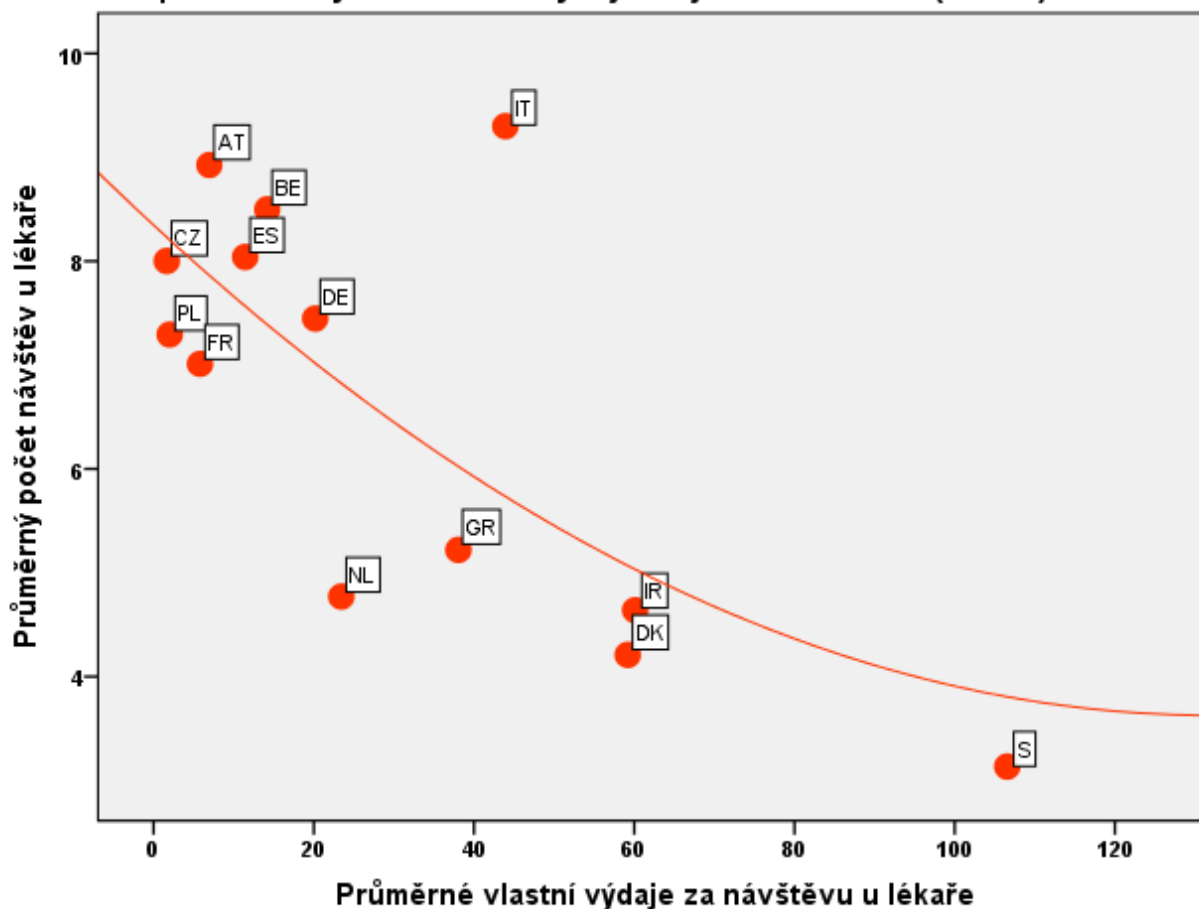
Data SHARE nabízejí možnost srovnat Čechy s ostatními zúčastněnými zeměmi, tedy s většinou dalších zemí Evropské Unie. V otázce průměrného počtu návštěv u lékaře patříme mezi země se spíše vyšším počtem návštěv, ale ne nejvyšším.

Průměrný počet kontaktů s lékařem za 12 měsíců

Nejméně často vyhledávají svého lékaře Švédové (pouze 3x ročně), naopak nejvyšší počet kontaktů s lékařem mají Italové (10 za rok). Stejný průměr jako Češi (8 kontaktů) mají Poláci a Belgičané, o jednu návštěvu méně mají Francouzi, Španělé a Rakušané, o jednu více (9 návštěv) pak Maďaři a Němci.

Srovnání jednotlivých zemí podle průměrného počtu návštěv u lékaře a průměrné výše vlastních výdajů na jednu návštěvu (v EUR)

Zdroj: Data SHARE

V dotazníku SHARE se také ptáme, kolik za návštěvu u lékaře respondent zaplatí ze svého. Poslední obrázek jasně ukazuje, že v zemích, kde jsou výdaje nízké navštěvují lidé lékaře mnohem častěji než v zemích, kde je návštěva poměrně drahá. Česká republika patří mezi levné země (Rakousko, Německo, Belgie, Španělsko, Polsko a Francie) s vlastními výdaji pod 20 EUR. V zemích, kde jsou výdaje vyšší také dramaticky klesá počet návštěv – Holandsku a Řecku, ale zejména v Irsku a Dánsku (60 EUR) a nejvíce pak ve Švédsku (více jak 100 EUR a pouhé tři návštěvy lékaře za rok). Ačkoli se jedná o údaje v EUR je zřejmé, že razantnějšího snížení četnosti návštěv u lékaře se dá docílit pouze vysokými poplatky a vlastními výdaji.

Kontakt a další informace

Podrobné informace o projektu SHARE, včetně všech publikací a přístupu k datům, jsou na portálu českém projektu <http://share.cerge-ei.cz>.

Radim Boháček, Koordinátor projektu SHARE v České republice
 Národohospodářský ústav České republiky, v.v.i.
 Politických vězňů 7, 11121 Praha 1
 email: radim.bohacek@cerge-ei.cz